

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 173. Perfectæ contritionis ab imperfecta, seu attritione discrimen.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

mam in esse Sacramenti, ratione illius voti, quam Sacramentum absolute non futurum.

2185 Ratio secunda est, quia credible non est, Pœnitentiæ Sacramentum sic institutum esse, ut à paucissimis peccatorum venia per illud speranda esset. A paucissimis vero per illud peccatorum venia speranda esset, si ad eam contritio perfecta cum Sacramento requireretur. Cum enim discipulis contritio admodum rara sit, & in paucissimis inveniatur, ut constat ex dictis c. 169. Unde Catechismus Romanus loco citato q. 32. dicit, quod à paucissimis peccatorum venia speranda esset, nisi clementissimus Dominus faciliiori ratione hominum salutem consulisset.

2186 Dices: SS. Patres ex historia Lazari, prius à Domino suscitati, quam à discipulis solveretur, tradunt peccatorum prius à Domino per contritionem spiritualiter suscitari, quam à Sacerdote absolviatur.

Respondeo SS. Patres loqui de suscitatione inchoata per gratiam actualem, quâ peccatori inspirat pœnitentiam, novaque vitæ propositum & inchoationem: non de suscitatione perfecta per gratiam sanctificantem, & Spiritum sanctum inhabitantem. Vide supra n. 2171.

CAPUT CLXXIII.

Perfecta contritionis ab imperfecta, seu attritione discernitur.

2187 Discrimen istud non esse penes motivum, quali contritio perfecta, non imperfecta, procedat ex motivo amoris Dei propter se, satis demonstrant argumenta hæcenus deducta. Quia demonstrant, etiam imperfectam contritionem ex isto motivo procedere debere, ut cum Sacramento sufficiat.

2188 Neque ergo contritio imperfecta idèd perfecta est, quia ex amore illo procedit, etiam amor ille affectu sit super omnia, ut demonstravimus. Neque perfecta idèd theologice perfecta est, quia ex tali motivo; sed quia ad id habet requisita per divinam Scripturam, Sanctorumque Traditionem. Nec denique perfecta idèd ante Sacramenti susceptionem iustificat, quia ex tali motivo; sed ex gratuita Dei voluntate, ipsi per meritum Passionis Christi talem effectum tribuente, politis illis requisitis.

2189 Discrimen itaque perfectæ contritionis aliunde necessarid petendum est. Vel utique prius ex eo quod omnis dolor de peccatis ex amore Dei propter se, affectu super omnia, in habente gratiam simpliciter dictam, seu sanctificantem, est contritio: in non habente attritio, ut docet S. Thomas q. 28. verit. a. 8. in corp. & ad 3. ubi dicit, quod contritio ab attritione non differt solum secundum intensiorem doloris, sed etiam secundum informationem gratiæ. Quomodo etiam discrimen utriusque Veteres passim explicarunt, Albertus Magnus in 4. dist. 19. Bonaventura ibidem dist. 17. Scotus dist. 4. S. Antoninus 3. p. tit. 14. c. 18. dicens, quod dolor gratiæ informatus, est contritio... qui non est gratiæ informatus... attritio. Videtur discrimen istud placuisse Tridentino sess. 14. c. 4. dum dixit, quod contritio perfecta, non imperfecta, sit charitate perfecta, hominemque Deo reconciliat, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur. Neque enim ibi sermo esse videtur de charitate actuali (utpote quam sess. 6. cap. 6. requirit etiam ad contritionem imperfectam) sermo proinde esse videtur de charitate habituali; ac per consequens de contritione informata charitate & gratiâ habituali.

2190 Vel secundò discrimen utriusque petendum est ex eo quod contritio perfecta procedat ex amore Dei perfecto, imperfecta ex imperfecto, quorum alter ab altero non differat specie, sed in-

tenfione, ut communis est doctrina Veterum, teste Cajetano de attrit. n. 4. vocante *communem dictum*, quod attritio & contritio differant secundum magis & minus. Sicut enim unius eisdemque speciei (ait Guilielmus Parisiensis de Sacram. Pœnit. p. 31.) & ita non differunt, nisi secundum magis & minus. Ita etiam Albertus Magnus, Aletis, Bonaventura, Scotus, & alii supra relati. Et istud quoque discrimen ponunt S. Thomas in verbis num. præcedente laudatis, Angelus in Summa, verbo *contritio*, Josephus Anglez in Floribus q. de contritione, dicens, esse opinionem S. Thomæ, Scoti, & utriusque discipulorum. Eratque adhuc sententia celebris anno 1502. quo Cardinalis Sarnanus Summam suam Theologicam publico dedit, utpote in qua pag. 152. & ipse dicit, quod non videntur distare, nisi penes intensiorem, & remissionem. Et idem est de tempore Binsfeldii, qui in Enchiridio suo probat illorum Doctrinam sententiam, qui tradunt attritionem & contritionem non differre, nisi penes intensum, & remissionem.

Vel tertio dici potest cum S. Thoma n. 2169. 2191 relato, contritionem perfectam ab imperfecta differre, partim ex priore, partim ex posteriore capite: ex priori ex parte Dei; ex posteriori ex parte liberi arbitrii. Ut enim S. Antoninus loco relato ait: *contritio & attritio differunt dupliciter. Uno modo ex parte liberi arbitrii: quia dolor imperfectus dicitur attritio, & dolor perfectus dicitur contritio. Secundo ex parte Dei: quia dolor gratiæ informatus, est contritio... qui non est gratiæ informatus, non potest dici contritio, sed attritio.*

2192 Quem verò perfectiōnis gradum attingere debeat amor & dolor, ut censeri queat charitas perfecta, contritioque inde procedens contritio perfecta, ob sententiarum hac de re varietatem facile non est definire.

Ad perfectam quidem charitatem diximus supra, 2193 necesse esse quod prædominetur omni mortali cupiditati (sicut ad calorem perfectum necesse est quod in eodem subiecto prædominetur omni frigori; ita ut non compatiatur frigus æquale, nec majus) & hoc idèd quia mortalem omnem cupiditatem excludere debet, sicut calor perfectus excludere debet omne frigus.

Id tamen non sufficit ad charitatem perfectam: cum etiam imperfecta mortalem omnem cupiditatem excludere debeat, ut ad peccatorum veniam in Sacramento consequendam sufficiat. 2194

Idèd plerique censent, ad perfectam quidem charitatem non sufficere, quod mortalem omnem cupiditatem excludat, si eam omnino non excludat sine adminiculo timoris servilis, sed eo adminiculo sic indigeat, ut mortalem omnem cupiditatem ex toto non excluderet, nisi æterni supplicii metus peccandi consuetudinem minueret, & ad justè vivendum impelleret. Charitas quippe perfecta eo adminiculo non indiget: cum perfecta charitas foras mittat timorem. 2195

Cæterum perfectam tunc censent esse charitatem, 2196 iustitiæque dilectionem, dum sic in animo dominatur, ut ad excludendam mortalem omnem cupiditatem, timoris servilis non eget adminiculo, sed ad hoc de se sat valida sit.

Verum amplius requirit Augustinus epist. 144. 2197 ubi ad perfectam iustitiam contentus non est, quod ad justè vivendum, non supplicii nos metus urgeat, sed ducat delectatio, charitatisque iustitiæ, cum ait: *hæc quidem, quantum mihi videtur, nondum est perfecta, sed quodammodo adulta iustitia; nondum proinde perfecta, sed quodammodo adulta charitas.* Quia, ut alibi dicit, *charitas adulta, adulta iustitia est; charitas perfecta, perfecta iustitia est.* Vide supra cap. 169.

Propterea alii ad perfectam in homine charita-

tem requirunt, ut non solum affectu, sed & effectu sit super omnia, id est tam valida, ut homini, secundum praesentem cordis sui dispositionem, det vires sufficientes ad sustinendum hic & nunc, non solum temporalium, sed & vitae iacturam, sufficiens etiam gravissimos inimicorum cruciatus usque ad mortem, potius quam à charitate recederet.

2199 Sed neque hoc quibusdam sufficit ad charitatem perfectam, nisi homo sat fortis sit, non solum ad ista patienter, sed & delectabiliter sustinenda. Nam & hoc requirere videtur Augustinus, cuius verba exhibuimus loco citato.

3200 Cum tanta sit circa hoc sententiarum varietas, nihilque sive ab autoritate, sive à ratione certum habeamus, unde nobis conslet quanam ex his vera sit; necesse est ut, cum Doctoribus antiquis, Aicenti, S. Thoma, Scoto, &c. fatemur, nobis incertum esse, solumque Deo notum, usque ad quem gradum pertingere debeat charitas, & contritio, ut perfecta sit, & ante Sacramentum actu susceptum iustificet. *dolor* (inquit Alexander de Ales l. 4. q. 17. m. 2. a. 1. §. 3.) *certam habet mensuram, qui contritionis dici debet. Quae autem illa sit, ille novit quem nihil latet. Non quaecumque motus voluntatis est sufficiens preparatio ad gratiam* (ait S. Thomas q. 24. verit. a. 5.) sicut nec quaecumque dolor sufficit ad remissionem peccati, sed oportet esse aliquam modum (scilicet gradum) qui quidem homini notus esse non potest. Similiter Scotus in 4. dist. 14. q. 2. a. 2. (apud Authorem Summae de Sacram. ex doctrina Francisci de Victoria tit. de contrit. q. 117.) dicit, quod licet quis habeat dolorem de peccatis propter Deum, cum omnibus bonis aliis circumstantiis, nisi talis dolor habeat certam intentionem completivam... non sufficit ad peccatorum remissionem. Quanta autem intentio debeat esse, dicit quod solus Deus novit. Denique nemo mortalium novit (ait egregius fidei defensor, & Martyr, Thomas Morus in suo tr. de Sacram. anno 1522. nomine Regis Angliae edito) quantum contritionis exigit peccatum mortale. Sicut nemo scit, an amore, vel odio dignus sit.

3201 Hoc tamen secundum Scripturam, & Sanctorum doctrinam (cap. 169. relatum) videtur certum, perfectam contritionem, per seque iustificantem, ad eam vehementem, acrem, incensam esse debere, ut doloris acerbitas cum scelerum magnitudine aequari, conferrique possit, sicut Catechismus Romanus dicit. Tanta vero doloris acerbitas, vehementiaque procedere nequit, nisi ex proportionata vehementia charitatis, seu dilectionis Dei, ac iustitiae. Tantum enim quisque peccatum odit, quantum iustitiam diligit; & ubi Dei, ac iustitiae debilis est dilectio, debilis est dolor de peccato. Omnis quippe dolor, odiumque peccati, procedit ex amore oppositi boni, tanquam effectus ex causa: nec effectus causam suam excedere potest. Legi meretur Illustriss. P. Le Drou disert. 4. e. 3. §. 3. ubi lucem multam praesenti aertt quaestioni, opinionemque eximiorum Theologorum, contritionem & charitatem perfectam constituentium in quadam intentione, pro se habere censet S. Scripturam, S. Augustinum, S. Gregorium, S. Thomam, & Catechismum Romanum, pro caeque allegat verba ista Augustini tr. 5. in epist. Joan. Charitas mereatur augeri, ut aucta mereatur & perfici. Et ista S. Thomae 2. 2. q. 24. a. 9. ubi charitatem perfectam ab incipiente distinguit, secundum diversa studia, ad qua homo perducitur per sbaritatis augmentum.

CAPUT CLXXIV.

Non omnis Dei propter se amor, vel ex amore dolor, cum Sacramento sufficiens ad iustifica-

tionem unius peccatoris, sufficit ad justificationem cuiuscumque peccatoris.

Ratio est, tum quia quantitas diligentiae de 1102
aliquare debet esse secundum quantitatem malitiae ipsius. Idcirco de majori peccato major dolor necessarius est, ut S. Thomas docet Supplem. q. 3. a. 1. ad 1. Cum igitur peccatorum alii aliis majores sint, in uno major amor dolorque requiritur, quam in altero.

Tum quia tam amor, quam ex amore dolor, ut cum Sacramento sufficiens sit ad justificationem, omnem peccati mortalis affectum excludere debet. Sed non omnis amor, atque ex amore dolor, omnem peccati mortalis affectum excludens in uno peccatore, eum excludit, seu excludere potens est in omni peccatore. Ut enim omnem excludat, omni fortior esse debet; at non eo ipso quo fortior est omni peccati mortalis affectu in parvo peccatore, in quo affectus ille nec magnus est, nec altus in corde radices egit, eo ipso fortior est omni peccati mortalis affectu, in magno peccatore, praesertim consuetudinario, & inveterato, in quo affectus ille valde magnus est, altisque ob inveteratam consuetudinem in corde ipsius radices egit. Quemadmodum non eo ipso quo calor ut quique fortior est frigore intento ut tria, fortior est frigore intenso ut octo.

Simile est in gratia efficace: fieri enim potest, quod eadem entitas gratia sit efficax in uno homine, in quo modicam invenit resistentiam, ob longè minorem cupiditatem sibi reluctansem; inefficax vero in altero, in quo resistentiam invenit valde magnam, ob longè fortiore cupiditatem sibi reluctansem, prout alibi ostendo.

CAPUT CLXXV.

Atitio ex Dei propter se super omnia amore, licet imperfecto, ex specialem Dei misericordiam, meritoque Possit Christi, absque actuali susceptione Sacramenti (licet non absque voto ipsius) iustificat in articulo mortis, dum actuali susceptionem excludit impossibilitatem, non voluntatem.

Probatum primò, quia in dicto casu iustificat Catechumenum, absque actuali susceptione Baptismi. Igitur & penitentem, absque actuali susceptione Sacramenti Penitentiae. Consequenter bona est, quia, ut dicit Augustinus, qua de peccatis, eadem reconciliationis est ratio.

Antecedens ut certum tradit, atque ex Augustino, & Ambrosio probat Innocentius III. cap. Apostolicam de Presbyt. non baptiz. Presbyterum, quem sine unda baptismatis extremum diem clausisse significasti, quia in S. Matris Ecclesiae fide, & Christi nominis confessione perseveravit, ab originali peccato solutum, & caelestis Patria gaudia adeptum adserimus incunctanter. *Legi super octavo libro Augustinum de Civit. Dei (scilicet potius l. 4. de Bapt.) ubi inter cetera legitur: Baptismus irresistibiliter ministratur, quem non contemptus Religionis, sed terminus necessitatis excludit. Librum etiam S. Ambrosii de obitu Valentini iam abereatis evolve. Sopitis igitur quaestionibus Doctorum, Patrum sententias teneas, & in Ecclesia tua iuges preces, hostiasque Deo offerri iubeas pro Presbytero memorato.*

In istis Innocentii verbis tria ponderanda sunt. Primò ipsum incunctanter, id est, absque hesitatione id declarare, nec de eo amplius controversandum esse, uti amplius significat, addendo: Sopitis igitur quaestionibus Doctorum, &c.

Secundò, Innocentium declarationis, seu de iustificationis suae hanc adferre rationem: quia Presbyter ille in S. Matris Ecclesiae fide, & Christi nomine